

JEWISH CHILDREN SONGS AND GAMES

R. RUBIN

GENERAL INTRODUCTION:

One of the most interesting categories of folksongs is the children's folksong. The ditty, the counting-out rhyme, the chant, the taunt, all play a very important role in the life of the child. In these are mirrored two worlds: on the one hand, the feelings of the child itself - its temperament, imagination, playfulness, wisdom, humor and often satire; and on the other hand, the views and sentiments of its elders. Both adult and child have created for children. Both have at one time or another edited and improved each other's compositions.

Certain children's songs among various peoples are often similar. They may contain the remnants of a custom which existed centuries ago. They may possess social significance or poetic value. In a rhyme, sung to the jumping of a rope, skipping about, playing a game, we may encounter within the framework of meaningless syllables and expressions, a phrase or a word which has long since disappeared from current speech. These are especially prominent in counting-out rhymes preceding a game. And again, we may come across songs and chants which were written within our own lifetime and relate to occurrences in our own day.

From earliest infancy the Jewish child of the Czarist Pale of Settlement of a hundred years ago, heard singing and chanting: in the home, at the Sabbath table, during holidays, in the backyard, in the narrow village street, in the parochial school. The pattern of life in Eastern Europe of that day, did not permit of a care-free life for the child. Boys were sent to "chayder" (a type of parochial school) at the tender age of four and five. Girls, not obliged to go to the parochial school were consequently the composers of a large portion of the secular rhymes, games and songs current among the children. In later life, the girls as women, often became the breadwinners for the whole family, while the men pored over the holy writ in the House of Study.

In spite of this pattern, the children of the Jewish Pale were in many ways not too different from children in other parts of the world. In the short play period of their intense young life, they managed to compose a great number of ditties, songs, taunts, nonsense rymes, chants, full of gaiety, playfulness, charm and abandon.

The fourteen songs of this disc, represent different types of Yiddish children's folksongs current in Eastern Europe a century ago: the narrative song ("By Dem Shtetl"), the ring game ("Kestelech" and "Shpits-Boydin"), the cumulative song ("Oksn"), the humorous song ("Genayveh"), the activity song with musical instruments ("Michalku"), the riddle song ("Du Maydeleh Du Fines"), the apprentice boy's song ("Beker Lid"), the lullaby ("Amol Iz Geven A Myseh"), the skipping song ("Shayn Bin Ich, Shayn"), the "making-up" song after a quarrel ("Lomir Zich Ibberbetn"), the square dance ("Tonts, Tonts"), the marriage song ("Yomi, Yomi"), the holiday song ("Homtashm").

With the gradual disappearance of Yiddish as a living tongue, among Jewish communities of East European origin in the Western Hemisphere, these children's songs of a century ago are a vivid reminder of a way of life that is no more.

Ruth Rubin

Many Jewish children have grandparents who came from the old country. The Yiddish songs on this record were sung by such grandmothers and grandfathers when they were children in Eastern Europe. When we sing them now, it is as if we were paying a visit to the little town or village where they were born, in the old country. It is as if we were playing the games the children played so long ago.

SHPITS-BOYDIM

"Shpits-Boydim" was current throughout Eastern Europe. This is the Bessarabian variant. Comparable to the ring game "Farmer in the Dell", it in its turn introduces into the game, the members of a large Jewish family at a wedding.

Before the game begins and the "father" is chosen, the children form a ring and the following counting-out rhyme is chanted by one child who steps forward to do so. He chants:

Shpits-boydim tsi dr'ernd
Ole shtibelech oysgekert,
Ole betelech tsigebet,
Ole maydelech tsigeglet,
Ole yingelech oysgestroyet,
Ole ferdelech ongepoyet:

Kimt aran der toteh in der longer kapoteh,
Kimt aran di momeh, gayt men essn flomen.

Kimt aran der brider, vert in shtib a gerider,
Kimt aran di shvester, gayt men zich budn
tsim Dniester.

Kimt aran der fetter mit di grineh bletter,
Kimt aran di mimeh, zogt men zi's a grineh.

Kimt aran der shver, gayt er vi a ber,
Kimt aran di shvigger, shpringt zi vi a
tigger.

Kimt aran der mehitn, zetst men im in
mittn,
Kimt aran di machtaynesteh, gist men oys
di pamaynitseh.

Kimt aran der chusun, zets men im in drusun,
Kimt aran di koleh, shmirt men oys di choleh.

Kimt aran di bobeh, shtrekt zi oys di lobeh,
Kimt aran der zayde, geyen mir tontsen baydeh!

Oseh, koseh, shlisaly,
Fon a baygl in blechaly,
Psi, psu, berikes,
Intn a poleh inditskhes,
Aymeleh, mayveleh, chop a roytch biks!

(Since most of the words in this rhyme are unintelligible, I refrain from translating the intelligible as well ...)

The child who falls on the count of "biks" becomes the "father" of this game. He then selects the members of the rest of the family and then the ring goes round, with everyone singing the song. As each member of the family is called forth, he or she steps into the ring, acting out in charade form, the tasks indicated in the game. Of course, some of the rhymes are nonsense rhymes, but then - that is also part of the game!

From the attic to the ground,
All the little houses have been swept,
All the little beds made,
All the little girls prettied up,
All the little boys spruced up,
All the little horses watered:

In comes father in his long coat,
In comes mother - we eat prunes.

In comes brother, everyone makes a noise,
In comes sister, we go bathing to the
Dniester.

In comes uncle with his green leaves,
In comes aunt, they say she's "green".

In comes father-in-law, he walks like a bear,
In comes mother-in-law, she springs like a
tiger.

In comes the new father-in-law, he is seated
in the center,
In comes the new mother-in-law, we throw out
the garbage ...

In comes the groom, he is seated outdoors ...
In comes the bride, the twisted loaf is readied.

In comes grandmother, she stretches out her "paw",
In comes grandfather and we go dancing together!

DU MAYDELEH DU FINES

Harking back to the times when riddle songs were also a form of courting song, "Du Maydeleh Du Fines" is a children's variant of this type of song.

Du maydeleh du fines,
Du maydeleh du shayns,
Ich vel dir epes fregn,
A retenish a klayns:
Vos iz hecher fun a hoyz?
Un vos iz flinker fun a moyz?

Du narisher bocher,
Du narisher chlop!
Host doch nit kine saychl
In dine kop.
Der roych iz hecher fun a hoyz,
A kats iz flinker fun a moyz!

Dy maydeleh du fines,
Du maydeleh du shayns,
Ich vel dir epes fregn,
A retenish a klayns:
Vos fara lefl iz on a shtill?
Un vos fara milner iz on a mil?

Du narisher bocher,
Du narisher chlop!
Host dock nit kine saychl
In dine kop.
A tsebrochener lefl hot nit kine shtil,
An opgebrenter milner hot nit kine mil.

You fine little girl,
You pretty little girl,
I will ask you
A little riddle:
What is taller than a house?
What is faster than a mouse?

You foolish fellow,
You silly boob!
You have no brains
Inside your head.
Smoke is taller than a house,
A cat is faster than a mouse.

What kind of a spoon has no handle?
What kind of a miller has no mill?

A broken spoon has no handle,
A miller, whose mill has burned down has
no mill.

שפיץ ביידיס צי דר'ערד

שפיץ ביידיס צי דר'ערד
אלע שטיבעלעך אויסגעקערט
אלע בעטעלעך צוגעבעט
אלע טיידעלעך צוגעגלעט
אלע ינגעלעך אויסגעטרויעט
אלע פערדעלעך אנגעפוייעט!

קומט אריין דער פאטער
אין דער לאנגער קאפאטע -
קומט אריין די מאמע
גייט מען עסן פלאמען.

קומט אריין דער ברודער
הערט אין שטוב א גערודער,
קומט אריין די שוועסטער
גייט מען זיך באדן צום דעקסטער.

קומט אריין דער פעטער
סייט די גרינע בלעטער -
קומט אריין די סוסע
זאגט מען זי איז א גרינע.

קומט אריין דער שווער
גייט ער הי א בער,
קומט אריין די שוויגער
שפרינגט זי הי א טיגער.

קומט אריין דער חוחון
זעצט מען אים אין סיסן -
קומט אריין די סחחנישע
גייט מען אויס די פאסויניצע.

קומט אריין דער חחן
זעצט מען אים אין דרויסן,
קומט אריין די כלה
שפירט מען אויס די חלה.

קומט אריין די צאצע
שטרעקט זי אויס די לאפע -
קומט אריין דער זידע
גייט מען סיר סאנצן ביידיע!

דו טיידעלע דו פינס

דו טיידעלע דו פינס, דו טיידעלע דו פינס,
איך וועל דיר עפעס פרעגן א רעטעניש א קליינס:
וואס איז העכער פון א הויז?
און וואס איז פלינגער פון א מויז?

דו נארישער בחור, דו נארישער כלאם,
וואס דאך נים קיין שכל אין דין קאפן
דער רויך איז העכער פון א הויז,
א קאץ איז פלינגער פון א מויז!

דו טיידעלע דו פינס, דו טיידעלע דו פינס,
איך וועל דיר עפעס פרעגן א רעטעניש א קליינס:
וואס פארא לעפל איז אן א ספיל?
און וואס פארא סילנער איז אן א סיל?

דו נארישער בחור, דו נארישער כלאם,
וואס דאך נים קיין שכל אין דין קאפן
א צובראכענער לעפל איז אן א ספיל
אן אפגעברענטער סילנער איז אן א סיל.

דו טיידעלע דו פינס, דו טיידעלע דו פינס,
איך וועל דיר עפעס פרעגן א רעטעניש א קליינס:
וואס פארא קיסר איז אן א לאנד?
און וואס פארא וואסער איז אן וואסר?

דו נארישער בחור, דו נארישער כלאם,
וואס דאך נים קיין שכל אין דין קאפן
דער קיסר פון קארטן איז אן א לאנד,
פרערן פון די אויגן זענען אן וואסר!

"OKSN"

An interesting characteristic of this humorous cumulative song, is that although the song seems to build upon nonsense rhymes, around tasks presumably performed by animals, these chores were indeed part of the routine of the average Jewish household of Eastern Europe a century ago and all the animals listed were true of their environment.

Hob ich a por oksn, oksn, Vos zay brokn lokshn, lokshn, Ay vunder, ibber vunder, Vi di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder Dos iz mir a vunder!

I have a pair of oxen, oxen, Who chop noodles, noodles, Oh, isn't it like magic To see the oxen chopping noodles, That is indeed like magic!

Hob ich a por bern, bern Vos zay shtiber kern, kern, Ay vunder, ibber vunder, Vi di bern shtiber kern, Un di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder, Dos iz mir a vunder!

I have a pair of bears, bears, Who sweep the houses, Oh, isn't it like magic To see the bears sweeping houses, And the oxen chopping noodles, It is indeed like magic!

Hob ich a por tsign, tsign, Vos zay kinder vign, vign, Ay vunder, ibber vunder, Vi di tsign kinder vign, Un di bern shtiber kern, Un di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder, Dos iz mir a vunder!

I have a pair of goats, goats, Who rock the babies, Oh, isn't it like magic To see the goats rocking babies, And the bears sweeping houses, And the oxen chopping noodles, It is indeed like magic!

Hob ich a por hint, hint, Vos zay machn tint, tint, Ah vunder, ibber vunder, Vi di hint machn tint, Un di tsign kinder vign, Un di bern shtiber kern, Un di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder, Dos iz mir a vunder!

I have a pair of dogs, dogs, Who make ink, ink, Oh, isn't it like magic To see the dogs making ink, And the goats rocking babies, And the bears sweeping houses, And the oxen chopping noodles, It is indeed like magic!

Hob ich a por hener, hener, Vos zay klybn shpener, shpener, Ay vunder, ibber vunder, Vi di hint machn tint, Un di tsign kinder vign, Un di bern shtiber kern, Un di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder, Dos iz mir a vunder!

I have a pair of roosters, roosters, Who gather kindling-wood, kindling-wood, Oh, isn't it like magic To see the roosters gathering kindling-wood And the dogs making ink, And the goats rocking babies, And the bears sweeping houses, And the oxen chopping noodles, It is indeed like magic!

Hob ich a por faygelech, faygelech, Vos zay bakn baygelech, baygelech, Ay vunder, ibber vunder, Vi di faygelech bakn baygelech, Un di hener klybn shpener, Un di hint machn tint, Un di tsign kinder vign, Un di bern shtiber kern, Un di oksn brokn lokshn, Dos iz mir a vunder, Dos iz mir a vunder!

I have a pair of birdies, birdies, Who bake the little doughnuts, doughnuts, Oh, isn't it like magic To see the birdies baking doughnuts, And the roosters gathering kindling-wood, And the dogs making ink, And the goats rocking babies, Add the bears sweeping houses, And the oxen chopping noodles, It is indeed like magic, It is indeed like magic!

LOMIR ZICH IBBERBETN

We have quarrelled, but lets make up now. Don't stand at my window, or hover at my door. Come on in, you know I think you are the handsomest fellow! Let's be friends again!

Lomir zich ibberbetn, ibberbetn, Shtel dem samovar, shtel dem samovar, Lomir zich ibberbetn, Zy-zhe nisht kine nar.

Let's make up, make up, Start the samovar, Let's make up, Don't be silly!

Lomir zich ibberbetn, ibberbetn, Vos shtaystu by der tir? Lomir zich ibberbetn, Kum arine tsu mir.

Let's make up, make up, Why are you standing at the door? Let's make up, Come on in.

Lomir zich ibberbetn, ibberbetn, Vos shtaystu by mine fenster? Lomir zich ibberbetn, Du bizt by mir der shenster!

Let's make up, make up, Why are you standing at my window? Let's make up, You are the handsomest for me!

אָקסן

הָאָב איך א פֿאָר אָקסן, אָקסן, וואָס זײַ ברֶאָקן לאָקסן, לאָקסן, אי וואונדער איבער וואונדער, ווי די אָקסן ברֶאָקן לאָקסן - דאָס איז סײַר א וואונדער!

האָב איך א פֿאָר בערן, בערן, וואָס זײַ שטײַבער קערן, קערן, אי וואונדער איבער וואונדער, ווי די בערן שטײַבער קערן, און די אָקסן ברֶאָקן לאָקסן - דאָס איז סײַר א וואונדער!

האָב איך א פֿאָר צײַגן, צײַגן, וואָס זײַ קײַנדער וויגן, וויגן, אי וואונדער איבער וואונדער, ווי די צײַגן קײַנדער וויגן, און די בערן שטײַבער קערן, און די אָקסן ברֶאָקן לאָקסן, דאָס איז סײַר א וואונדער!

הָאָב איך א פֿאָר הינט, הינט, וואָס זײַ סאַכן טײַנט, טײַנט, א. ז. ה. הָאָב איך א פֿאָר הענער, הענער, וואָס זײַ קליבן שטענער, שטענער, א. ז. ה. הָאָב איך א פֿאָר פֿיגעלעך, פֿיגעלעך, וואָס זײַ באַקן בײַגעלעך, בײַגעלעך, א. ז. ה.

לאָסיר זיך איבערבעטן

לאָסיר זיך איבערבעטן, איבערבעטן, שטעל דעם סאַמאַוואַר, לאָסיר זיך איבערבעטן, זײַ זשע נײַט קײַן נאַר!

לאָסיר זיך איבערבעטן, איבערבעטן, וואָס שטײַסטו בײַ דער טיר? לאָסיר זיך איבערבעטן, קום אַרײַן אײַן טיר!

לאָסיר זיך איבערבעטן, איבערבעטן, וואָס שטײַסטו בײַ סײַן פֿענאַסטער? לאָסיר זיך איבערבעטן, דו ביזט בײַ סײַר דער שטענעטער!

Lomir zich ibberbetn, ibberbetn,
Koyf a por marantsn,
Lomir zich ibberbetn,
Lomir geyen tantn!

Lomir zich ibberbetn, ibberbetn,
Lomir nit zine vi gayrim!
Lomir zich ibberbetn,
Lomir zine chavayrim!

Let's make up, make up,
Buy me two oranges,
Let's make up,
Let us dance together!

Let's make up, make up,
Let's not be like strangers!
Let's make up
Let us be friends!

לאסיר זיך איבערבעטן, איבערבעטן,
קויף א פאר מאראנטן,
לאסיר זיך איבערבעטן,
לאסיר גייען טאנצן!

לאסיר זיך איבערבעטן, איבערבעטן,
לאסיר נישט זיין ווי גרייסן
לאסיר זיך איבערבעטן,
לאסיר זיין חבריטן!

AMOL IZ GEVEN A MYSEH:

This lullaby is also a love song, while it utilizes the age-old cumulative pattern of the king, queen, vineyard, tree, branch, nest, bird, ect. In this song, the branch breaks and the tree flies away, and the young girl's heart is broken by a false-hearted lover. Many a little Jewish baby was rocked to sleep by a servant girl or neighbor's daughter, to such sad songs, while the mother was away earning the livelihood and the father sat piously studying in the "Bes Medresh" (the town synagogue). Thus was the average household secured economically on earth and spiritually in the Kingdom of Heaven.

Amol iz geven a myseh,
Di myseh iz gornit fraylech,
Di myseh hoybt zich onet
Mit a yidishn maylech

Once there was a tale,
The tale is not a happy one,
The story now begins
With a Jewish king.

Chorus:

Lyulinkh mine faygeleh,
Lyulinkh mine kind,
Ch'ob ongevoyrn aza libeh,
Vay iz mir un vind!

Hush my little birdie,
Hush my little child,
I have lost my own true love,
Woe is unto me.

Der maylech hot gehat a malkeh,
Di malkeh hot gehat a vinegortn,
Der vinegortn hot gehat a boym,
Lyulinkh mine kind.

The king he had a queen,
The queen she had a vineyard,
And the vineyard had a tree,
Hush, my little child.

Der boym hot gehat a tsvige,
Der tsvige hot gehat a nesteleh,
Dos nesteleh hot gehat a faygeleh,
Lyulinke mine kind.

On the tree there was a branch,
On the branch there was a nest,
In the nest there was a birdie,
Hush, my little child.

Dos faygeleh hot gehat a fligeleh,
Dos fligeleh hot gehat a federl,
Dos federl hot gehat a hereleh,
Lyulinkh mine kind.

The birdie had a little wing,
The wing it had a little feather,
The feather had a little hair,
Hush, my little child.

Der maylech iz opgeshtornb,
Di malkeh iz gevorn fardornb,
Der tsvige iz opgebroschn,
Dos faygele fun nest antlofn.

The king he died,
The queen, she pined away,
The branch broke,
The birdie flew away.

KESTELECH

Although "Kestelech" in Yiddish, means "squares", or "little boxes", I recall it as a ring game. First we use the counting-out rhymes of:

Ayns, tsvay, dry,
Odder, lider, ly,
Okn, bokn, baydeh glokn,
Aymeleh, baymeleh, dukes, aroys!

to determine who will be the rooster in the game. He is the first one to step into the ring, to give us his "cockadoodledoo". Then he will choose the others, who will in their turn, step forward with their "gifts". This counting-out rhyme like the other in "Shpits-boydim" is mostly unintelligible, so I will refrain from translating the few intelligible words in it. In this game, the children all sing the next three lines of each stanza in the song, as they go round and round. The child chosen, replies as indicated in the text and then the children conclude with the rest of the stanza. So the game proceeds until it is ended.

קעסטעלעך

שפילן סיר אין קעסטעלעך, אין קעסטעלעך,
גיט ארויס א האָן, א האָן.
האַן, האָן, וואָס גיטסטו צו?
וואָס גיטסטו צו?
איך גיב צו א קרר, א קרר!
דער האָן א קרר, דער האָן א קרר!
שפילן סיר ווייטער אזוי!

שפילן סיר אין קעסטעלעך, אין קעסטעלעך,
גיט ארויס א הון, א הון.
הון, הון, וואָס גיטסטו צו?
וואָס גיטסטו צו?
איך גיב צו אן אר, אן אר!
די הון אן אר, די הון אן אר,
דער האָן א קרר, דער האָן א קרר,
שפילן סיר ווייטער אזוי!

אסאל איז געווען א סעטה

אסאל איז געווען א סעטה,
די סעטה איז גארנישט פריילעך,
די סעטה הויבט זיך אָנעט,
סיט א יידישן סלך.

צוזינג:

ליולינקע סין פייגעלע,
ליולינקע סין קינד,
כ'האב אנגעחאזירן אזא ליבע,
ווי איז סיר און וויינד.

דער סלך האט געהאט א סלכה,
די סלכה האט געהאט א וויינגארטן,
דער וויינגארטן האט געהאט א בוים,
ליולינקע סין קינד.

דער בוים האט געהאט א צווייג,
דער צווייג האט געהאט א נעסטעלע,
דאס נעסטעלע האט געהאט א פייגעלע,
ליולינקע סין קינד.

דאס פייגעלע האט געהאט א פליגעלע,
דאס פליגעלע האט געהאט א פעדערל,
דאס פעדערל האט געהאט א הערעלע,
ליולינקע סין קינד.

דער סלך איז אפגעשטאָרבן,
די סלכה איז געחאָרן פארדאָרבן,
דער צווייג איז אָפגעבראָכן,
דאס פייגעלע פון נעסט אנטלאָפן.

CHILDREN: Shpilm mir in kestelech, kestelech,
Gayt aroys a hon, a hon.
Hon, hon, vos gistu tsu? Vos gistu tsu?
ROOSTER: Ich gib tsu a kray, a kray.
CHILDREN: Der hon a kray, der hon a kray,
Shpilm mir vyter azoy.

We play the game of "kestelech",
A rooster comes out.
Rooster, rooster, what do you give?
I give my cockadoodledoo.
The rooster gives his cockadoodledoo,
And we go on with the game.

CHILDREN: Shpilm mir in kestelech, kestelech,
Gayt aroys a hun, a hun.
Hun, hun, vos gistu tsu? Vos gistu tsu?
HEN: Ich gib tsu an ay, an ay.
CHILDREN: Di hun an ay, di hun an ay,
Der hon a kray, der hon a kray,
Shpilm mir vyter azoy.

We play the game of "kestelech",
A hen comes out.
Hen, hen, what do you give?
I give an egg, an egg.
The hen an egg, the hen an egg,
The cock a cockadoodledoo,
And we go on with the game.

CHILDREN: Shpilm mir in kestelech, kestelech,
Gayt aroys a rod, a rod.
Rod, rod, vos gistu tsu? Vos gistu tsu?
WHEEL: Ich gib tsu a dray, a dray.
CHILDREN: Der rod a dray, der rod a dray,
Di hun an ay, di hun an ay,
Der hon a kray, der hon a kray,
Shpilm mir vyter azoy.

We play the game of "kestelech",
A wheel comes out.
Wheel, wheel, what do you give?
I give a spin, a spin.
The wheel a spin, the wheel a spin.
The hen an egg, the hen an egg,
The cock his cockadoodledoo,
And we go on with the game.

CHILDREN: Shpilm mir in kestelech, kestelech,
Gayt aroys a vint, a vint.
Vint, vint, vos gistu tsu? Vos tistu tsu?
WIND: Ich gib tsu a vay, a vay.

We play the game of "kestelech",
A wind comes out.
Wind, wind, what do you give?
I give a blow, a blow.

CHILDREN: Der vint a vay, der vint a vay,
Der rod a dray, der rod a dray,
Di hun an ay, di hun an ay,
Der hon a kray, der hon a kray,
Shpilm mir vyter azoy.

The wind a blow, the wind a blow,
The wheel a spin, the wheel a spin,
The hen an egg, the hen an egg,
The cock his cockadoodledoo,
And we go on with the game.

HOMTASHN

Some of the gayest songs centered around the holi-
days: Purim, Channukah, Simchat Torah, Passover.
This purim song pokes fun at an absent-minded cook
who, in her haste, ruined a batch of the triangular-
shaped "homtashn".

Yachne-Dvoshe fort in mark,
Zi halt zich in ayn pakn,
Fort oyf Purim koyfn mel,
Homtashn bakn.

Yachne-Dvoshe's in a dither,
Packing for the marketplace,
She is off to buy the flour,
For to bake the Purim cakes.

CHORUS
Hop, mineh homtashn,
Hop, mineh vyseh,
Hop, mit mineh homtashn,
Hot pasirt a myseh.

Ho, my homtashn,
Ho, my pure delights,
Ho, my homtashn,
Didn't come out right!

S'gayt a regn, s'gayt a shnay,
S'kapet fun di decher,
Yachne first shoyrn kormmel,
In a zak mit lecher.

It is raining, it is snowing,
All the roofs are dripping,
Yachne's bringing cornmeal home,
In a bag that's full of holes.

Nisht kine honig, nisht kine mon,
Un fargessn hayrn,
Yachne macht shoyrn homtashn,
Es bakt zich shoyrn in oyvnr.

Forgot the honey and poppy-seed,
And the yeast as well,
But Yachne's made the homtashn,
And popped them in the oven.

Yachne trogt shoyrn shalach-mones,
Tsu der bobeh Yenteh,
Tsvay-dry homtashn,
Half-roy, halb-farbrehteh.

Yachne's bearing Purim goodies,
To grandmother Yenteh,
Two or three homtashn,
Half-raw, half burned to a crisp!

SHAYN BIN ICH, SHAYN

Marriage was the high point in the life of the
young boy or girl of that day and Jewish folk-
lore is replete with references to the wedding
day, the preparations for it, the ceremony and
the relationship between the families. Children
skipped to rhymes which spoke of marriage.
Parents dandled their children on their knees,
singing about the future happiness and security of
a good match. Such songs are this little skipping
song and "Yomi, Yomi", the square dance "Tonts,
Tonts", and the ring game "Shpits-boydin".

שפילן סיר אין קעסטעלעך, אין קעסטעלעך,
גייט ארויס א ראָד, א ראָד.
ראָד, ראָד, וואס גיסטו צו?
וואס גיסטו צו?
איך גיב צו א דריי, א דריי.
דער ראָד א דריי, דער ראָד א דריי,
די הונ אן איי, די הונ אן איי,
דער האָן א קריי, דער האָן א קריי,
שפילן סיר ווייטער אזוי!

שפילן סיר אין קעסטעלעך, אין קעסטעלעך,
גייט ארויס א ווינט, א ווינט.
ווינט, ווינט, וואס גיסטו צו?
וואס גיסטו צו?
איך גיב צו א וויי, א וויי.
דער ווינט א וויי, דער ווינט א וויי,
דער ראָד א דריי, דער ראָד א דריי,
די הונ אן איי, די הונ אן איי,
דער האָן א קריי, דער האָן א קריי,
שפילן סיר ווייטער אזוי!

וויסן - מאַטן

יאכנע-דווייטע פאָרט אין מאַרק,
זי האלט זיך אין איין פאַקן,
פאָרט אויף פורים קויפן סעל,
הסנ־מאַטן באַקן.

האַפּט: סיינע הסנ־מאַטן,

האַפּט: סיינע ווייטע,

האַפּט: סייט סיינע הסנ־מאַטן,

האַט פאַסירט א מעשה!

ס'גייט א רעגן, ס'גייט א שניי,

עס קאַפּעט פון די דעקער -

יאכנע פירט שוין קאָרן-סעל,

אין א זאַק פון לעכער.

ניטט קיין האָניג, ניטט קיין סאַן,

און פאַרגעסן הייען,

יאכנע מאַכט שוין הסנ־מאַטן,

עס באַקט זיך שוין אין אויטען!

יאכנע טראָגט שוין שלח־מנחם,

צו דער באַנע יענע,

צוויי־דריי הסנ־מאַטן -

האַלב־רוי, האַלב־פאַרברענטע!

שײַן בײַן אײך, שײַן

שײַן בײַן אײך, שײַן,

שײַן אײז אױך סײַן נאַמען,

רעדט מען סיר שידוכים מיט גרויסע רבנים!

רבנישע חורה,

אײז דאָך זיער גרויס,

Shayn bin ich shayn,
Shayn iz oych mine nomen,
Ret men mir shiduchim
Mit groysen rabonim.

Rabonische Toyreh,
Iz doch zayer groys,
Bin ich by mine mamen,
A lichtigeh royz.

A shayn meydeleh bin ich,
Bloyeh zekelech trog ich,
Vine in di flashn,
Gelt in di tashn,
Bir in di krigelech,
Kinder in di vigelech,
Shryen vi di tsigelech,
Meh, meh, meh!

Oh, I am so pretty,
Pretty's what they call me,
Mother's looking for a Rabbi
She wants me to marry.

The wisdom of the Torah,
Is indeed very great,
I am mother's
Bright rose.

A pretty maiden am I,
Blue stockings on my feet,
Wine in the bottles,
Money in the wallets,
Beer in the little pitchers,
Children in the cradles,
Cry like little kids,
Meh, meh, meh!

בין איך ביי סײן סאמען
א לינטיקע רויז.
א קלין טידעלע איך, איך,
בלויע זעקעלעך סראָג איך,
וויין אין די פלאשן,
געלט אין די טאשן,
ביר אין די קריגעלעך,
קינדער אין די וויגעלעך,
שרײען ווי די ציגעלעך:
סע, סע, סע!

BEKER LID

Poverty was widespread in Eastern Europe at that time. Children often had to go to work at a very young age. Boys and girls, learning a trade or craft at the age of eight were not exceptions. Such a situation is described in this song of a baker boy. He notices the diamond earrings that the baker boss's wife wears and the golden watch and chain which the baker boss flaunts and bemoans his own weariness in having to work so hard.

Indroysn gayt a drobinker regn,
Ay, di volkenes zay hobn zich farshprayt,
Tsite ich hob nor di bekery derkont,
Azoy hot zich mir der kop fardrayt,

Oy a mil az zi molt, molt zi kesayder,
Ay ir opstetel hot oych a menit,
Tit nor a kik oyf dem klenstn baker-yingl,
Tsi farmogt er den a tropn blit.

Ay der beker mit der bekern, zay kimen in der
bekery,
Loyt zayer richtim un loyt zayer shtayger,
Zi gayt ongetin a por brilyantene oyringen,
Un er in a goldenem zayger.

(Same as Stanza 1)

Outdoors the rain is dropping slowly,
And the clouds are all around,
Ever since I came to this bakery,
My head's been spinning around.

Oh the windmill turns round and round,
Yet it has its moment of rest,
But look at the poor little baker-boy,
How pale and how wan he is.

Ah but the baker-boss and his wife come to
the bakery,
Dressed in all of their finery,
She wears diamond earrings,
And he wears a golden watch and chain.

(Same as Stanza 1)

אין דרויסן גייט א דראַבינקער רעגן,
אי די וואלקענס, זי האָבן זיך פארשרײט.
צײט איך האָב נאָר די בעקערײ דערקאנט,
אזוי האט זיך סײר דער קאַס פאררײט.
אוי א סײל אז זי סאָלט, סאָלט זי כסדר,
אי איר אפשטעל האָט אויך א סינוס,
טוט נאָר א קוק אויף דעם קלענסטן בעקער-ינגל,
צי פארטאגט ער דען א סראָגן בלוז?
אי דער בעקער סײט דער בעקערין -
זײ קומען אין דער בעקערײ,
לויט זײער רײכטום און לויט זײער שטײגער.
זי גייט אנוגעטאן א פאָר בריליאנטענע אויערינגען,
און ער אין א גאָלדענעם זײגעל!

בעקער ליד

A GENAYVEH

Pointing up the widespread poverty of those days, in a humorous way, this song tells us about a thief who broke into the Rabbi's house. And what a strange haul that foolish thief carried off! And was he surprised!

Chorus:
By mine rebn iz gevezn,
Iz gevezn by mine rebn,
By mine rebn iz gevezn:
A genayveh!

Zibn lychter vi di bern,
Dry on fis un fir on rern,
By mine rebn iz gevezn:
A genayveh!

Zibn hemder vi di becher,
Dry mit lattes, fir mit lecher,
By mine rebn iz gevezn:
A genayveh!

Zibn hener vi di tsigl,
Dy on kep un 'fir on fligl,
By mine rebn iz gevezn:
A genayveh!

At my Rabbi's house there was,
There was at my Rabbi's house,
At my Rabbi's house there was:
A robbery!

Seven candlesticks like bears,
Three without feet and four without sockets,
At my Rabbi's house there was:
A robbery!

Seven shirts like goblets,
Three patched and four with holes,
At my Rabbi's house there was:
A robbery!

Seven roosters like bricks,
Three without heads and four without wings,
At my Rabbi's house there was:
A robbery!

א גנבה

צוזינג:

בײ סײן רבײן איז געהעזן,
איז געהעזן בײ סײן רבײן,
בײ סײן רבײן איז געהעזן: א גנבה!
זײבן לײכטער ווי די בערן,
דרי אָן פײס און פײר אָן רערן -
בײ סײן רבײן איז געהעזן: א גנבה!
זײבן העסדער ווי די בעכער,
דרי סײט לאטעס פײר סײט לעכער -
בײ סײן רבײן איז געהעזן: א גנבה!
זײבן הענער ווי די ציגל,
דרי אָן קעס און פײר אָן פליגל -
בײ סײן רבײן איז געהעזן: א גנבה!

Zibn mayden vi di sosnes,
Dry on tsayn un fir on yosles,
By mine rebn iz gevezn:
A genayveh!

Seven maidens like pine trees,
Three without teeth and four without gums,
At my Rabbi's house there was:
A robbery!

זיבן סוירן הי די סאָסנעס,
דריין און ציין און פיר און יאָסלעס -
ביי סין רבין איז געוועזן: א גנבה

MICHALKU

Hob ich mir a klaynem Michalku, Michalku,
Voynt er oyf der langer gass.
Macht er mir vos er vil,
Macht er mir vos er ken,
Macht er mir a fyfeleh,
Dos fyfeleh macht azoy:
Flufluflu, flufluflu,
Azoy macht dos fyfeleh.

I have a little friend called Michalku,
He lives on the long street.
He makes for me what he wants,
He makes for me what he can,
He makes for me a whistle small,
This is how the whistle sounds:
Flufluflu, flufluflu,
That's how the whistle sounds.

סיכאלקו

האָב איך סיר א קליינעם סיכאלקו,
וואוינט ער אויף דער לאנגער גאס.
מאכט ער סיר וואס ער וויל,
מאכט ער סיר וואס ער קען,
מאכט ער סיר א פיפּעלע,
דאס פיפּעלע מאכט אזוי:
פּלופּלופּל, פּלופּלופּל, דאס פיפּעלע.

Hob ich mir a klaynem Michalku, Michalku,
Voynt er oyf der langer gass.
Macht er mir vos er vil,
Macht er mir vos er ken,
Macht er mir a trubetskeh,
Di trubetskeh macht azoy:
Trutrutru, trutrutru, azoy macht di trubetskeh,
Flufluflu, flufluflu, azoy macht dos fyfeleh.

He makes for me a bugle small,
This is how the bugle sounds:
Trutrutru, trutrutru, that's how the bugle
sounds,
Flufluflu, flufluflu, that's how the whistle
sounds.

האָב איך סיר א קליינעם סיכאלקו... א.ז.ה.
מאכט ער סיר א טרובעצקע,
די טרובעצקע מאכט אזוי:
טרוטרטרו, טרוטרטרו, אזוי מאכט די טרובעצקע,
פּלופּלופּל, פּלופּלופּל, אזוי מאכט דאס פיפּעלע.

Hob ich mir a klaynem Michalku, Michalku,
Voynt er ouf der langer gass,
Macht er mir vos er vil,
Macht er mir vos er ken,
Macht er mir a pykeleh,
Dos pykeleh macht azoy:
Tarabambambam, tarabambambam,
Azoy macht dos pykeleh, etc.

He makes for me a little drum,
The little drum sounds like this:
Tarabambambam, tarabambamba,
That's how the little drum sounds, etc.

האָב איך סיר א קליינעם סיכאלקו... א.ז.ה.
מאכט ער סיר א פיפּעלע,
דאס פיפּעלע מאכט אזוי:
טאַראַבאַמבאַמבאַם, טאַראַבאַמבאַמבאַם, מאַראַבאַמבאַמבאַם מאַכט דאס פיפּעלע,
טרוטרטרו, טרוטרטרו, אזוי מאכט די טרובעצקע,
פּלופּלופּל, פּלופּלופּל, אזוי מאכט דאס פיפּעלע.

Hob ich mir a klaynem Michalku, Michalku,
Voynt er oyf der langer gass.
Macht er mir vos er vil,
Macht er mir vos er ken,
Macht er mir a fidele,
Dos fidele macht azoy:
Feedldeedldeedl, feedldeedldeedl,
Azoy macht dos feedeleh, etc.

He makes for me a little fiddle,
This is how the fiddle sounds:
Fiddlediddlediddle, fiddlediddlediddle,
That is how the fiddle sounds, etc.

האָב איך סיר א קליינעם סיכאלקו... א.ז.ה.
מאכט ער סיר א פידעלע,
דאס פידעלע מאכט אזוי:
פידלדידלדידלדל, פידלדידלדידלדל, אזוי מאכט דאס פידעלע... א.ז.ה.

Hob ich mir a klaynem Michalku, Michalku,
Voynt er oyf der langer gass.
Macht er mir vos er vil,
Macht er mir vos er ken,
Macht er mir tsimbeleh,
Dos tsimbeleh macht azoy:
Tsimtsimtsim, tsimtsimtsim, azoy macht dos
tsimbele. etc., etc.

He makes for me a little cymbal,
This is how the cymbal sounds:
Tsimtsimtsim, tsimtsimtsim,
That is how the cymbal sounds, etc., etc.,

האָב איך סיר א קליינעם סיכאלקו... א.ז.ה.
מאכט ער סיר א צימבעלע,
דאס צימבעלע מאכט אזוי:
ציםציםצים, ציםציםצים, אזוי מאכט דאס צימבעלע... א.ז.ה.

BY DEM SHTETL

By dem shtetl shtayt a shtibl,
Mit a grinem dach, mit a grinem dach,
Un arum dem shtibl vaksn,
Baymelech a sach.

Near the town there stands a hut,
Covered with a green roof,
And around the hut there grow
Many little trees.

Un der tate mit der mamen,
Chaneleh mit mir, Chaneleh mir mir
Shoyen a langeh tsite inaynim,
Voynen ale fir.

And Father and Mother,
And Chaneleh and I,
For a long time now, all together,
We four have lived here.

Un der tate horevet, horevet,
Ale yorn zineh, ale yorn zineh,
Un er koyft undz un er brengt undz,
Zachn shayneh fineh.

And Father works and works,
All his years,
And he buys and brings us
Such lovely things.

Brengt a hinteleh vos se havket,
Mitn nomen Mutsik,
Brengt a ferdl vos se hizrhet,
Mitn nomen Tsutsik!

He brings a puppy that barks,
Called Mutsik.
He brings a pony that neighs,
Called Tsutsik!

Brengt a gendzele mit a langn haldz,
Federlech vise vi shnay,
Brengt a hun vos kvoket, kvoket,
Biz zi laygt an ay.

He brings a little goose with a long neck,
With wings white as snow,
He brings a hen that clucks and clucks,
Until she lays an egg.

Nemt di mameh ot di ayer,
Ay iz dos a moyfes!
Zetsi zi off oyf zay a kvoket,
Hobn mir nayeh oyfes!

Mother then takes these eggs -
And - you wouldn't believe it!
She puts them under a setting hen
And then we have new baby chicks!

ביי דעם שטעטל

ביי דעם שטעטל שטייט א שטיבל,

סיים א גרינעם דאך (2)

און ארום דעם שטיבל האקסן

בייטעלעך א סך

און דער טאטע סיים דער מאמען,

זאנען סיים פיר,

שוין א לאנגע צייט אינאיינעם,

האוינען אלע פיר.

און דער טאטע האָרעוועט, האָרעוועט,

אלע יאָרן זיינע:

און ער קומט אונז, און ער ברענגט אונז

זאכן שיינע פיינע!

נעמט די סאטע אָם די אייער -
 אי איז דאס א סופח!
 זעצט זי אויף אויף זי א קאָפּקע -
 האָבן סיר נייע עופות!

ברענגט א גענוועלע סיס א לאנגן האלדו,
 מעדערלעך הייס הי שני,
 ברענגט א הונן האָס קאָפּקעס, קאָפּקעס,
 ביז זי ליגט אן אי!

ברענגט א הינטעלע האָס סע האחקעס,
 סיסן נאָמען סוציק!
 ברענגט א פערדל האָס סע הירושעס,
 סיסן נאָמען סוציק!

YOMI, YOMI

Yomi, Yomi, zing mir a lideleh,
 Vos dos maydeleh vil?
 Dos maydeleh vil a klaydeleh hobn,
 Darf men gayn der shnyderl zogn.
 Nayn mameshi, nayn,
 Du vayst nit vos ich mayn,
 Du kenst mich nit farshtayn.

Yomi, Yomi, sing me a little song,
 What does my little girl wish?
 Does my little girl want a dress?
 Then let us to the seamstress go.
 No Mother, no,
 You don't know what I mean.
 You do not understand me.

Yomi, Yomi, zing mir a lideleh,
 Vos dos maydeleh vil?
 Dos maydeleh vil a por shichelech hobn,
 Darf men gayn dem shusterl zogn.
 Nayn mameshi, nayn,
 Du vayst nit vos ich mayn,
 Du kenst mich nit farshtayn.

Yomi, Yomi, sing me a little song,
 What does my little girl want?
 Does my little girl want a pair of shoes?
 Then let us to the cobbler go.
 No Mother, no,
 You don't know what I mean,
 You do not understand me.

Yomi, Yomi, zing mir a lideleh,
 Vos dos maydeleh vil?
 Dos maydeleh vil a hiteleleh hobn?
 Darf men gayn der putserin zogn.
 Nayn mameshi, nayn, etc.

Yomi, Yomi, sing me a little song,
 What does my little girl want?
 Does my little girl want a little hat?
 Then we will go to the milliner.
 No, etc.

Yomi, Yomi, zing mir a lideleh,
 Vos dos maydeleh vil?
 Dos maydeleh vil a por oyringlech hobn?
 Darf men gayn dem goldshmid zogn.
 Nayn mameshi, nayn, etc.

Yomi, Yomi, sing me a little song,
 What does my little girl want?
 Does my little girl want a pair of earrings?
 Then let us go to the goldsmith's.
 No, etc.

Yomi, Yomi, zing mir a lideleh,
 Vos dos maydeleh vil?
 Dos maydeleh vil a chosndl hobn?
 Darf men gayn dem shadchendl zogn.
 Yo mameshi, yo,
 Du vayst shoyen vos ich mayn,
 Du kenst mich shoyen farshtayn!

Yomi, Yomi, sing me a little song,
 What does my little girl wish?
 Does my little girl want a little bridegroom?
 Then let us to the matchmaker's go.
 Yes, Mother Yes,
 You now know what I mean,
 You now understand me at last!

TONTIS, TONTIS!

Scorch the chick-peas, burn the pot, break the
 sieve and wear out those shoes! We're going
 to a wedding! That is how they square-danced
 in a little town in Bessarabia, when grandmother
 was a little girl!

My sieve has been "sieved" through
 And broke altogether,
 My shoes are torn,
 So I dance in my stocking-feet!

Hot zich mir di zip tsezipt
 Un hot zich mir tsebrochn!
 Hot zich mir di shich tserisen,
 Tontis ich in di hpyl zokn!

Dance, dance opposite me,
 And I, opposite you.
 You will take the son-in-law,
 And I will take the daughter-in-law.

Chorus:
 Tontis, tontis antkegn mir,
 Un ich antkegn dir,
 Di'st nemen dem aydim,
 Un ich'l nemen di shmir.

My noodle-pot is broken,
 Burned are the chick-peas,
 All the ladies now are dancing
 In a ring around the bride!

Tsebrochn iz der lokshn-top,
 Farbrent der nahit,
 Tontis di machteynistes,
 Di kole in der mit!

The groom's folks, the bride's folks,
 All the families together,
 Are dancing at the wedding,
 In blessed good fortune!

Chusn't tsod un kole's tsod,
 Di gontse mishpuche,
 Tontsn oyf der choseneh,
 In mozl un in bruchet!

חח'ס צד און כלה'ס צד
 די גאנצע סעסחה -
 טאנצן אויף דער חחונה
 אין סול און אין ברכה!

צובראכן איז דער לאָקשנאָס
 פארברענט דער נאהים!
 טאנצן די סחחונחטעס
 די כלה אין דער סיט!

יאסי, יאסי

יאסי, יאסי, זינג סיר א לידעלע
 וואס דאס סידעלע וויל?
 דאס סידעלע וויל א קליידעלע האָבן
 דארף סען גיין דער שניידערין זאגן!
 נין, סאטעטי, נין!
 דו קענסט סייך ניט פארשטיין!
 דו וויסט ניט וואס איך סייך!

יאסי, יאסי, זינג סיר א לידעלע
 וואס דאס סידעלע וויל?
 דאס סידעלע וויל א פאר שיכעלעך האָבן,
 דארף סען גיין דעם שוסטערל זאגן!
 נין, סאטעטי, נין!
 דו קענסט סייך ניט פארשטיין!
 דו וויסט ניט וואס איך סייך!

יאסי, יאסי, זינג סיר א לידעלע,
 וואס דאס סידעלע וויל א הינטעלע האָבן,
 דארף סען גיין דער פוצערין זאגן!
 נין, סאטעטי, נין!
 דו קענסט סייך ניט פארשטיין,
 דו וויסט ניט וואס איך סייך!

יאסי, יאסי, זינג סיר א לידעלע
 וואס דאס סידעלע וויל א פאר אוירינגלעך האָבן
 דארף סען גיין דעם גאלדשמיד זאגן!
 נין, סאטעטי, נין!
 דו קענסט סייך ניט פארשטיין!
 דו וויסט ניט וואס איך סייך!

יאסי, יאסי, זינג סיר א לידעלע
 וואס דאס סידעלע וויל א חחנדל האָבן,
 דארף סען גיין דעם שדכנדל זאגן!
 נין, סאטעטי, נין!
 דו קענסט סייך שוין פארשטיין!
 דו וויסט שוין וואס איך סייך!

טאנץ, טאנץ

האָס זיך סיר די זים צוזיפט
 און האָס זיך סיר צובראכן!
 האט זיך סיר די שייך צוריסן
 טאנץ איך אין די הוילע זאקן!

צוזינג:

טאנץ, טאנץ אנטקעגן סיר
 און איך אנטקעגן דיר,
 דו וועסט נעמען דעם איידים
 און איך וועל נעמען די שנור.